

Marko Zidarić

preddiplomski studij povijesti

preddiplomski studij komparativne književnosti

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Uz 20. obljetnicu smrti: Mate Suić (1915. – 2002.)



(Fotografija: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=58682>)

Već je dvadeset godina prošlo otkad nas je 28. listopada 2002. napustio akademik Mate Suić, jedna od centralnih figura hrvatske arheologije u drugoj polovici 20. stoljeća, svestrani znanstvenik koji je svojim radom zadužio mnoge buduće generacije i kojega su kolege s pravom znali nazivati eruditom i polihistorom.

Mate Suić rođen je 3. studenoga 1945. u Postirama na otoku Braču. Nakon što je 1935. završio klasičnu gimnaziju u Splitu, studij nastavlja u Zagrebu, gdje je 1941. diplomirao klasičnu filologiju, arheologiju i povijest starog vijeka te 1953. doktorirao s temom *Kritička analiza historijskih i geografskih podataka o istočnoj jadranskoj obali u Pseudo Skilakovu Periplusu*. Suićeva znanstvena ostavština broji više od 200 objavljenih publikacija, za što je bio ovjenčan mnogim nagradama i priznanjima, a bio je i članom mnogih udruženja, uglavnom onih čija je svrha promicanje povijesnih znanosti i antičke baštine.

Suićeva znanstvena i nastavnička karijera vezana je uz dva grada – Zagreb i Zadar. Od 1946. Suić djeluje kao kustos Arheološkog muzeja u Zadru, a od 1947. njegov je ravnatelj te u njegovu okviru osniva časopis *Diadora*. Od 1956. predavao je kao docent, a zatim kao izvanredni pa redovni profesor povijesti staroga vijeka i antičke arheologije na Filozofskom fakultetu u Zadru. Od 1966. do odlaska u Zagreb Suić je bio na poziciji dekana istog fakulteta. Uz zadarsko područje vezana su i njegova iskapanja i terenska istraživanja koja će kasnije poslužiti kao temelj za monografiju *Zadar u starom vijeku*. Vršio je iskapanja u Enoni i Varvariji, istraživao je ager kolonije Zadar te iskapaio njegov središnji arhitektonski kompleks (forum s adjacencijama), a valja spomenuti i njegovo bavljenje rustičnim vilama u Mulinama na otoku Ugljanu i u Maloj Proversu. Osim zadarskog područja Suić je istraživao u Solinu, oko crkve Svetog Spasa na vrelu Cetine te na otoku Hvaru. Suić 1968. prelazi na Filozofski fakultet u Zagrebu, gdje je magistrirao i doktorirao, te preuzima Katedru za opću povijest starog vijeka, na kojoj radi do umirovljenja 1981. Jedan je od osnivača Interuniverzitetskog studija u Dubrovniku, a predavao je i na poslijediplomskim studijima u Splitu i Dubrovniku.

Suić je bio članom mnogih organizacija, ponajprije onih kojima je cilj bio unapređenje i usmjeravanje arheološke znanosti. Treba spomenuti i da je bio prvi predsjednik obnovljenoga Hrvatskog arheološkog društva nakon Drugoga svjetskog rata te da je u njegovu okviru pokrenuo glasilo *Obavijesti*. Dopisnim članom JAZU-a postao je 1975., dok njegovim redovnim članom postaje 1981. Bio je dopisnim članom Njemačkoga arheološkog instituta (DAI). Bio je pročelnik Zavoda za povijesne znanosti HAZU-a u Zadru i glavni urednik njegova časopisa *Radovi*. Suić je od 1965. bio ravnatelj, a zatim i predstojnik Odjela za arheologiju Centra za povijesne znanosti (danas Institut za Arheologiju – IARH).

Za svoj je znanstveni rad 1968. odlikovan Nagradom Grada Zadra, 1977. Nagradom Grada Zagreba, a 1999. uručena mu je Nagrada Hrvatskoga arheološkog društva za životno djelo „Don Frane Bulić“.

Suićevo široko polje interesa i interdisciplinarni pristup istraživanju tema u rasponu od paleolitika do ranosrednjovjekovnog razdoblja najbolje dolazi do izražaja u njegovim monografijama, koje i danas služe kao dobar putokaz studentima i stručnjacima iz istih ili srodnih humanističkih struka.

Tako je zadarskom području posvećen *Zadar u starom vijeku* (1981.), studija koja se bavi ponajprije užim zadarskim područjem, ali koja zadire i u cjelokupno područje drevne Liburnije, koja se tradicionalno smješta između rijeka Raše i Krke. Osim što donosi prikaz, tumačenje i sintezu pronađenoga arheološkog materijala od paleolitika do Justinijanova carevanja, Suićeva analiza nikada se ne zaustavlja samo na interpretaciji materijalnih ostataka, već nastoji rekonstruirati i društvene prilike unutar naseljenih područja, kombinirajući pritom saznanja iz povijesti, lingvistike, toponomastike, epigrafike, urbanistike itd.

Upravo takav pristup najviše dolazi do izražaja u njegovu kapitalnom djelu *Antički grad na istočnom Jadranu* (1976.), koje je nakon Suićeve smrti, uz autorove dopune i proširenja koja je umetnuo pred kraj života, ponovno objavljeno u izdanju *Golden marketinga* (2003.). U njemu se Suić bavi pole-

ogenezom – procesom razvitka naselja od njegovih početaka do onoga što možemo nazivati urbanim središtem. Počevši od najstarijih tragova ljudske prisutnosti na istočnojadranskom području, *Antički grad* pokriva (koliko to omogućuju materijalni i drugi izvori) razdoblje od više tisuća godina, a naselja su uvijek prikazana iz više perspektiva – osim njihovih fizičkih osobina, prikazana je i društvena struktura, čime Suić dokazuje svoju kompetentnost ne samo kao arheolog već i povjesničar i klasični filolog. Također, Suić istočnojadransko područje uvijek dovodi u širi kontekst mediteranske civilizacije, uspoređujući u naseljima autohtone i klasične elemente. Važnost njegova najpoznatijeg djela ogleda se i u tome što se zainteresirani stručnjak, student ili čitatelj i danas može njime koristiti kao važnim priručnikom koji, zbog toga što služi kao neiscrpan izvor podataka, može služiti kao ishodište u istraživanju tema iz arheologije, urbanistike, lingvistike ili socijalne historije. Osim ovoga najpoznatijeg djela Suić je poznat i po tome što mu je jedna od dražih tema bila podrijetlo svetog Jeronima, a tu je popularnu zagonetku nastojao riješiti u radu *Hijeronim Stridonjanin – građanin Tarsatike*.

Suićev veliki ugled u znanstvenoj zajednici i zahvalnost koju osjećaju njegovi mlađi kolege vidljiv je i u tome što je 2015. organiziran višednevni skup *Antiquitatis sollemnia – antidoron Mate Suić*. Osim kao predana znanstvenom radu, studenti su ga opisivali i kao pristupačna i srdačna mentora koji je puno pažnje posvećivao napretku svojih mlađih kolega. Za one koji ga nisu osobno poznavali ili one kojima će njegov rad pomoći kao polazišna točka u vlastitom istraživanju, inspirativna može biti poruka koju je Suić zapisao u svojem *Antičkom gradu na istočnom Jadranu*:

Antička urbanistička baština i danas može biti djelotvorna u nastajanju i rastu primorskih naselja u Hrvatskoj, ona ujedno i obvezuje svakoga onog kome je povjerena briga da duh Mediterana ne napusti naše obale. To je temeljna poruka antike našoj i budućim generacijama.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 17 2022.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti,
godina XVII, broj 17, 2022.

Glavni i odgovorni urednik
Ivan Mrnarević

Zamjenik glavnog urednika
Ivan Ćorić

Uredništvo
Petar Bešlić
Ivan Ćorić
Ivana Đorđić
Ivan Mrnarević
Stanka Mujo
Filip Šimunjak
Marko Zidarić

Urednici pripravnici
Tomislav Bilić
Marija Biščan
Ivan Mudrovčić
Tijana Vokal

Redakcija
Petar Bešlić
Tomislav Bilić
Marija Biščan
Ivan Ćorić
Ivana Đorđić
Ivan Mrnarević
Ivan Mudrovčić
Stanka Mujo
Filip Šimunjak
Tijana Vokal
Marko Zidarić

Tajnik Uredništva
Petar Bešlić

Recenzenti
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Irena Bratičević
dr. sc. Neven Budak
dr. sc. Ivana Buljan
dr. sc. Ivana Gubić
dr. sc. Sanja Lazanin
dr. sc. Ana Pavlović

dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Kornelija Jurin Starčević
dr. sc. Goran Sunajko
dr. sc. Filip Šimetin Šegvić
dr. sc. Zrinka Pešorda Vardić

Lektura za hrvatski jezik
Jozo Akrap
Tina Čatlaić
Mislav Graonić
Lea Ivanković
Lorena Lelek
Marija Mrnjavac
Martina Perak
Nika Pulig
Josipa Skenderović
Darko Vasilj
Jakov Zidarić
Matea Žnidarec

Lektura za engleski jezik
Anamarija Brusić

Oblikovanje
Marko Maraković, FF-press

Prijevod s engleskog jezika
Ivan Mrnarević
Marko Perišić
Filip Šimunjak

Prijevod s mađarskog jezika
Saša Vuković

Izdavač
Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

Tisak
Studio Moderna d.o.o.

Naklada
Tiskano u 100 primjeraka.

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim radovima izražavaju isključivo stavove i mišljenja autora i ne predstavljaju nužno stavove i mišljenja uredništva i izdavača.

Izdavanje ovog časopisa financirano je novcem dobivenim na natječaju za studentske projekte Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i sredstvima koje je ustupio Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta.

Redakcija časopisa Pro tempore iskreno zahvaljuje Odsjeku na financijskoj podršci.

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva

Odsjek za povijest
(za: Uredništvo Pro tempore)
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Ivana Lučića 3, 10 000 Zagreb

Kontakt

casopis.protempore@gmail.com

Web-stranica

<https://protempore.ffzg.unizg.hr/>